

Eila Tumanoff:

Mutalan Riennon Laulupelimannit

1979 - 1989

Laulupelimanniryhmän synty

1970-luvun lopulla voimistelu- ja urheiluseura Mutalan Riennon seura-
väen parissa virisi ajatus perustaa laulava ja soittava ohjelmaryhmä,
joka kokoontuisi säännöllisesti musisoimaan sekä omaksi ilokseen että
valmistellakseen seuran tilaisuuksissa esitettäviä ohjelmanumeroita.

Riennossa oli ollut lukuisia vuosia tapana järjestää seurakunnan kans-
sa Mutalan koululla mm. äitienpäiväjuhlia, joihin ohjelmat tuotettiin
omasta takaa. Äitienpäivänä 1979 esittivät Riennossa aktiivisesti toi-
mivat miehet -tai pojannaskalit, kuten he itseään nimittivät - jäl-
leen onnittelulaulunsa äideille. Rohkeat miehet lauloivat herkistäviä
lauluja kuten Äidin sydän ja Kotimaani, omi Suomi. Tästä mieskuorosta
ovat edelleen pelimanniryhmässä mukana Kalevi Hämäläinen, Reino Mielo-
nen ja Martti Toivanen. Säestäjinä olivat jo silloin Pentti Mönkkönen
hanureineen ja Martti Kilpeläinen viuluineen. Nämä ovat olleet
mukana toiminnassa uhrautuvasti ja kiitettävällä ahkeruudella koko
kymmenvuotisen toiminnan ajan.

Lopullinen päätös yhteisten lauluiltojen aloittamisesta syntyi saman
vuoden pikkujoulumatkalla Nurmeksen Bomballa. Bussimatkan ratoksi lau-
lettiin läpi kaikki tunnetut joululaulut ja muitakin tunnettuja laulu-
ja ja todettiin, että rientolaisista saattaisi olla ainesta jopa
esiintyväksi ryhmäksi. Ohjaajasta ei ollut tietoaakaan, mutta innostus
sitäkin suurempi.

Rientolainen tausta

Sovittuna aikana kokoontui Venetie 6:n kerhohuoneelle kymmenkunta mu-
sikaalista, Riennon toiminnoissa monin eri tavoin mukana olevaa henki-
löö. Martti Kilpeläinen, Pentti Mönkkönen ja Reino Mielonen ryhtyivät
säestämään lauluryhmää, johon kuuluivat Eira Koponen, Eeva Juntunen,
Mirjam Tanskanen, Helvi Roivas, Raili Saastamoinen, Marketta Repo,
Leila Lång, Eila Tumanoff, Martti Toivanen, Raimo Siponen, Kalevi Hä-
mäläinen ja Pentti Oinonen. Ryhmä vakiintui toimimaan aluksi kunto-
jaoston, myöhemmin nais- ja virkistysjaoston sisällä. Vuonna 1984 pe-
rustettiin itsenäinen virkistysjaosto, joka on edelleen Laulupeliman-
nien taustayhteisö ja järjestöllinen selkäranka. Näiden jaostojen ja
samalla Laulupelimannien puheenjohtajina ovat toimineet vv. 1979 - 83
Raimo Siponen, 1984 - 86 Martti Heiskanen ja vuodesta 1987 Raimo Koi-
vula.

Tuöväen Urheiluliittoon kuuluvissa seuroissa kaikkalainen kulttuurin harrastaminen on kuulunut ja kuuluu olennaisena osana toimintaan. Näinnollen musisoivan ryhmän vakiintuminen urheiluseuran kuvioihin ei ole mitenkään oudoksuttavaa. TUL:n suurissa joukkotapahtumissa on oltu mukana, mm. Tampereen liittojuhlassa 1984, Mikkelissä 1986, Lappeenrannassa 1986. Kesäkuussa 1989 osallistutaan TUL:n 9. Helsingissä pidettäville liittojuhlille.

Ryhmän nimeksi vakiintui alusta pitäen nykyisinkin käytössä oleva, ryhmän luonnetta kuvaava nimi. Ryhmän alkuperäinen tarkoitus oli tuottaa ohjelmia oman urheiluseuran järjestämiin tilaisuuksiin, kuten äiti-päiväjuhille, pikkujouluihin ja talvikauden päättäjäisjuhliin, mutta varsin pian ryhmää alettiin pyytää esiintymään muuallekin.

Harjoitukset aloitettiin ilman varsinaista ohjaajaa. Aluksi laulettiin tuttuja lauluja yksiaanisesti, lähinnä vanhaa tanssimusiikkia. Tarpeen tullen saatettiin tekaista omia sanoituksia erilaisiin tilanteisiin, ja Eira Koponen sekä Raili Saastamoinen olivat mainioita vörsösynkäreitä tällä alalla.

Ryhmä totesi muutaman vuoden kuluttua oman rajallisuutensa sekä sen, että osaavan ohjaajan saaminen ryhmälle on sen toiminnan jatkumisen välttämätön edellytys. Vuoden 1981 lokakuun alussa ohjaajaksi saatiin muusikko Vilho Ronkainen, joka oli erityisen kiinnostunut kansanmusiikkiryhmän ohjaamisesta. Hän opetti ja harjoitutti ryhmää, laati sovituksia ja toimi ryhmän edellytykset tuntien taitavasti. Aluksi sovitukset olivat kaksiaänisiä, mutta varsin nopeasti kolmiaänisiä: sopraano, altto ja basso joutuivat opettelemaan alusta pitäen nuottien lukua. Vilho Ronkaisen myötävaikutuksella ryhmä liitettiin Vapaaopiston toimintaan, mikä teki mahdolliseksi pätevän ohjaajan palkkaamisen ja toiminnan pitkäaikaisen jatkuvuuden. Vapaaopiston saatua uudet tilat Rantakylän toimintakeskuksesta ryhmän harjoitukset siirrettiin sinne.

Edistymistä

Ryhmän taitojen varmistuessa alettiin esiintyä yhä useammin muuallakin kuin seuran omissa tilaisuuksissa. Varainhankintakeinona alettiin järjestää tansseja, joiden pääsylippu- ja "puhvettitulot" käytettiin seuratoimintaan. Vastauudistettu Lehmon Työväentalo, Hammaslahden nuorisoseuratalo, Utran Työväentalo, Haapalahden maamiesseuran tanssilava, Enon Kisa-Poikien lava Vallisärkällä, Karjalan Talo ja ravintola Kuriiri mainittakoon paikkoina, joissa joko järjestettiin itse iltamia tai käytiin soittamassa ja laulamassa järjestäjien tilauksesta. Vanhat tangot, humpat, valssit ja jenkat toistui ohjelmistossa 1980-luvun alkuvuosina. Esiintymisestä saatuja tuloja on alusta alkaen lahjoitettu seuran eri jaostoille lapsi- ja nuorisotyöhön. Esiintyville voimisteluryhmille on joka vuosi hankittu esiintymisasuja ja lahjoitettu voimisteluvälineitä.

Ryhmä alkoi kaivata vanhan tanssimusiikin rinnalle muutakin tyyliä, ja työväenlauluista ja rauhanlauluista löytyi aatteellista kaikupohjaa. Näiden ohjelmistossa pitäminen on ollut varsin tarpeellista, sillä se on tuonut mukanaan runsaasti esiintymisiä mm. työväenliikkeen ja ammattiyhdistysliikkeen lukuisten järjestöjen erilaisissa tilaisuuksissa.

Laulupelimannien historia kertoo samalla kaupunkimme kulttuurihistoriaa. Suvihuvien järjestämisessä Laulupelimanneilla on ollut oma pieni roolinsa. Elokuussa 1983 Suvihuvien yhteydessä järjestettiin mm. Tanssiaiset Wanhaan Hywään Malliin Salakapakka Kimmelissä, ja Riennon Laulupelimannit olivat muiden esiintyjien mukana viihdyttämässä iltamaväkeä ja radionkuuntelijoita.

Kansanlaulujen viehätys aukeni ryhmälle Vilho Ronkaisen tuoreiden sovitusten myötä. Mieluisimpia ovat olleet pohjois-karjalaiset ja yleensä suomalaiset kansanlaulut, mutta ohjelmistossa on toki muistakin maista peräisin olevia lauluja. Nämä ovat moneen tilanteeseen sopivaa esitettävää, ja aivan erityisen hyvin ne istuvat Joensuun kaupungin kulttuuritoimen johdolla järjestettäviin puistokonsertteihin. Vilho Ronkaisen äkillisen poismenon jälkeen vuodesta 1988 ohjaajana ja sovittajana on toiminut musiikin lehtori Paavo Korhonen jatkaen ja kehittäen omaksi otettua, aloitettua linjaa.

Omaleimainen ohjelmisto

Alusta alkaen ryhmä on noudattanut tiettyä linjaa ohjelmistoa valitessaan. Reippaat, iloiset ja kauniit laulut sopivat parhaiten ryhmän mentaliteettiin. Rauha, parempi huominen ja ihmisyyden puolustaminen ovat toinen keskeinen laulujen linja.

Suuri osa ohjelmiston lauluista sopii yhteislaulutilaisuuksiin. Ryhmän johdolla on toteutettu useita yhteislaulutuokioita puistoissa ja toreilla. Paikallisessa ravintola Puikkarissa on pidetty useita tanssi- ja laulutilaisuuksia, ja mm. Vapunpäivän tilaisuudesta on muutamassa vuodessa kehkeytynyt hauska perinne. Sampo Sovijärven johdolla Laulupelimannit saivat esityksensä radioaalloille kesällä 1988 järjestetyssä suorassa radiolähetyksessä Laululavalta.

Joensuun kaupungin kulttuuritoimi on mahdollistanut esiintymiset kaupungin hoitolaitoksissa. Vuodesta 1985 alkaen ryhmä on vierailut vuositteittain mm. Linnunlahden ja Nepenmäen vanhaikodeilla, Siilaisten terveysaseman vuodeosastolla, Invalidien palvelutalossa ja Pohjois-Karjalan Sairaskodissa tuomassa musiikillista piristystä pitkäaikaisten asukkaiden laitospelämään.

Kansainvälisyyttä

Joensuun ystävyyskaupungit ovat kiinnostaneet Laulupelimanneja, ja matkojen toteuttamiseksi on urakoitu esiintymällä ahkerasti. Jo v. 1981 silloinen pikkuinen ryhmä matkusti Vilnaan Riennon lentopallojoukkueen mukana. Esiintyminen Liettuassa paikallisessa ammattikoulussa on elämyksellisin muisto alkuvuosien toiminnasta. Joensuun seudun TSL:n opintojärjestön Tanskan matkalla Roskilden vierailulla 1985 isäntinä olivat paikallisen vastaavan järjestön OAF:n edustajat. Kesällä 1989 ryhmä matkaa esiintymään Tönsbergiin Norjaan.

Ystävyyskaupunkivierailujen aikana ryhmä on otettu erittäin vieraanvaraisesti vastaan. Laulupelimannit saivat toimia puolestaan isäntinä, kun Roskilden AOF vieraili Joensuussa v. 1986.

Kesällä 1987 ryhmä vieraili yhdessä kansantanssiryhmä Kimaran ja tämän ohjaajan **Leena Pihlmanin** kanssa Petroskoissa ja sai osallistua Kizin saarella pidettäviin suuriin kansantanssijuhliin. Kansantaiteilija **Viola Malm** otti ryhmät suojelukseensa ja opasti heitä paikallisten ryhmien kanssa karjalaisen kulttuurin ilmentymiin "kisailun" avulla.

Opinhalu

Seikka, että ryhmä etsi itselleen ammattitaitoisen ohjaajan jo v. 1981 kertoo voimakkaasta halusta kehittyä ja uudistua jakuvasti. Vapaaopiston lukukaudet päättyvät vuosittain varhain keväällä, mutta Laulupelimannit ovat vastanneet itse ohjaajiensa kulujen korvaamisesta myös lukukausien ulkopuolella. Kesäkauden toiminta edellyttää jatkuvaa harjoitusta, ja valmistautuminen konsertteihin vaatii tarkkakorvaisen ohjaajan panosta. Kun Vapaaopisto sulkee ovensa kesäksi, ryhmä harjoittelee Utran Työväentalolla.

Oppia on haettu myös useilta kansanmusiikkikursseilta. Ryhmä on käynyt esiintymässä ja hakemassa vaikutteita mm. Kansanmusiikki- ja Pelimannipäiviltä Niittyahdesta ja Huhumarista 1984, Pogostan Pelimannipäiviltä Ilomantsista vuodesta 1985, Kansalaisopistopäiviltä Kontiolahdesta 1988. Valkeakosken Työväenmusiikkitapahtumaan on osallistuttu ja samoin Kaustisten kansanmusiikkifestivaaleille 1988.

Opettajia on etsitty omin voimin. TSL:n järjestämän pohjois-karjalaisen kuorojen katselmus- ja arviointitilaisuuden v. 1984 kriitikkoina toimivat säveltäjä **Reijo Karvonen** ja toimittaja **Jukka Virtanen**. 1986 ryhmä järjesti Rantakylässä kurssin Veikko Lavin laulukonsertin valmistamiseksi, ja tuolloin opettajaksi kutsuttiin imatralainen **Hannu Sopanen**. Laulamisen teknistä puolta ja äänenmuodostusta on neuvonut diplomilaulaja **Rauno Keltanen**. Myös esitysten visuaalista puolta on haluttu kehittää. 1989 Vapaaopiston opettaja **Tuire Hindikka** on antanut ohjeita 10-vuotiskonsertin ilmeikkyyden lisäämiseksi.

Myös silmäruokaa

Ryhmän yhtenäiset esiintymisasut on suunniteltu ryhmätyönä. Ensimmäinen ryhmää yhdistävä vaatekappale oli viininpunainen kasakkapaita, joka kulutettiin puhki viidessä vuodessa. Punainen liivi, jota ryhmä itse kutsuu hirviliiviksi, kelpasi seuraavat neljä vuotta. Kesäisiksi esiintymisasuiksi naisille on hankittu varsinkin kansanlaulujen esittämiseen hyvin sopivat feresit. Joensuun kaupungin kulttuuritoimi on avustanut esiintymisasujen samoin kuin nuottien ja mikrofonienkin hankinnassa.

Tätä päivää

Ryhmän koko on kasvanut pikkuhiljaa ja tasaiseen tahtiin. Tällä hetkellä jäseniä on 25. Säestäjäryhmää vahvistavat Vapaaopiston Pelimanniryhmästä mukaantulleet soittajat.

Laulupelimannit esiintyvät ahkerasti julkisuudessa. Alkuvuosien esiintymisistä ei ole tilastoja, mutta vuosien 1984 - 1986 keskiarvo on 35 kertaa vuodessa. Runsaat esiintymiset mahdollistavat edelleen Riennon juniorityön taloudellisen tukemisen.

Yhteistyö Joensuun Vapaaopiston kanssa jatkuu kiinteästi. Tanhuryhmä Kimaran kanssa orastavaa yhteistyötä tullaan jatkamaan.

Uudet ohjelmistoon otettavat laulut opettaja Paavo Korhonen sovittaa 4-äänisiksi. Ryhmä pyrkii nostamaan omaa taiteellista tasoaan uutteralla harjoituksella. Karjalaista ja pohjoiskarjalaista musiikkia on valittu tietoisesti ohjelmistoon, jolloin voidaan vahvistaa karjalaista identiteettiä ja kehittää Pohjois-Karjalan omaa kulttuuria. Riennon Laulupelimannit ovat löytäneet oman paikkansa musiikin kukkedolla.